Prosessrisiko for Norge i lys av ICJs uttalelse og rettspraksis fra EMD

Ane Sydnes Egeland, stipendiat

aneseg@uio.no

PLAN

01	Hva er “prosessrisiko”?
02	Situasjonen før ICJs uttalelse
03	Prosessrisiko etter ICJs uttalelse
04	Rettspraksis etter ICJs uttalelse
05	Hva skjer videre?

HVA ER PROSESSRISIKO?

sannsynligheten for å bli saksøkt

x

sannsynligheten for å tape saken

SITUASJONEN FØR ICJS UTTALELSE

Norske domstoler

EMD

EFTA-domstolen

PROSESSRISIKO ETTER ICJS UTTALELSE

Økt risiko for å bli saksøkt

- Stat mot stat: der klimasaker hører hjemme?
- *Erga omnes*
- ICJs jurisdiksjon
- Norge liten stat interessert i lojal etterlevelse av folkeretten og dens institusjoner
- Petroleumsprodusent og -eksportør
  …og klimanasjon
- Likvid og symboltung saksøkt (OLJEfondet)

Risiko for å tape: kommer an på…

- Historiske fakta: beror på hvordan ICJ vurderer aktsomhetsnormen tilbake i tid
- Fakta fremover: kommer an på om Norge skjerper seg – særlig utredninger & begrunnelser
- Videre utvikling av rettsreglene: nå avgjort at jussen gjelder, nå er spørsmålet hva det betyr – særlig hvordan ulike hensyn skal vektes mot hverandre – (energi)sikkerhet er første test

RETTSPRAKSIS ETTER ICJS UTTALELSE

EMD: klimasak I (ikke krenkelse)

- Foreningenes klage fremmes. Individenes avvises pga ikke ført bevis for den høyere klageadgang-terskelen
- Rammen for klagen: ikke generelt angrep på norsk petroleumspolitikk + "The case concerns the procedural aspect" av art. 8
- "Sufficiently close link" 23. runde og klimaendringer (generelt + gruppenivå)
- Følger Høyesterett: ok KU ifm PUD
- (Klagene under art. 13/14 avvist)

Borgarting: klimasak II (ugyldige vedtak - anket)

- KU ifm PUD for tre petroleumsfelt i Norsdsjøen
- Prosjektdirektivet, EMK art 8
- Klimavirkningene fra forbrenningsutslipp ansett utilstrekkelig utredet og vurdert, bl.a. opp mot gjenværende karbonbudsjetter og i lys a kumulative utslipp
- Midlertidig forføyning
- Neste: Høyesterett i storkammer

EMD: *Fliegenschnee m.fl. mot Østerrike* (40054/23 - avvist)

- Forbud salg av fossile brennstoff
- Tre individer, én forening – avvist pga bevis/terskel
- EMK art. 2, 8 og TP 1-1
- "Article 8 cannot be read to guarantee a right to a particular mitigation measure by a specific State body under a certain sectoral law of an applicant's choice" "even less so where … the measure lies outside the competence of the particular authority engaged" (§ 33)

HVA SKJER VIDERE?

Mulige søksmål mot den norske stat

- Norges klimamål – basert på *KlimaSeniorinnen* (nasjonalt)
- Norges klimalov & -styringssystem (samme)
- Lavtliggende øystat mot Norges petroleumsutslipp materielt (internasjonalt)
- Lavtliggende øystat mot Norges manglende utredning av konsekvenser av petroleumseksport
- Svalbard v. Norge ?! – etter inspirasjon fra Nederland og Bonaire

Utvikling i rettsnormer og -praksis

- Historiske fakta: beror på hvordan ICJ vurderer aktsomhetsnormen tilbake i tid
- Fakta fremover: kommer an på om Norge skjerper seg – særlig utredninger & begrunnelser
- Videre utvikling av rettsreglene: nå avgjort at jussen gjelder, nå er spørsmålet hva det betyr – særlig hvordan ulike hensyn skal vektes mot hverandre – (energi)sikkerhet er første test